

Dániel könyve – Százhatvanadik r̥h̥u

Dániel utolsó látomásának prófétai jelentősége: az igazság feltárása az utolsó napokra

Jeff Pippenger

2024-03-26

Dániel a tizedik fejezetben úgy jelenik meg, mint akit az örökkévaló evangélium háromlépéses folyamata támasztott fel a gyász napjaiból. Gábrriel ezután feltárja Dániel előtt a tizenegyedik fejezet prófétai történelmét, ezáltal azonosítva a nagy Hiddekel folyó világosságának történelmét.

„Sokkal alaposabb tanulmányozására van szükség Isten Igéjének. Különösen Dániel könyvének és a Jelenések könyvének kell olyan figyelmet szentelni, amilyenre munkánk történetében még soha nem volt példa. Bizonyos vonatkozásokban kevesebbet mondhatunk a római hatalomról és a pápaságról, de fel kell hívnunk a figyelmet arra, amit a próféták és az apostolok Isten Lelkének ihletése alatt írtak. A Szentlélek úgy alakította a dolgokat, mind a prófécia közlésében, mind a bemutatott eseményekben, hogy arra tanítson: az emberi tényezőnek háttérben kell maradnia, Krisztusban elrejtve, míg a menny Ura Istene és az Ő törvénye magasztaltassék fel.”

„Olvassátok Dániel könyvét. Idézzétek fel, pontról pontra, az ott ábrázolt királyságok történetét. Szemléljétek az államférfiakat, a tanácsokat, a hatalmas hadseregeket, és lássátok meg, miként munkálkodott Isten azért, hogy megalázza az emberek kevélységét, és az emberi dicsőséget a porba döntse. Egyedül Isten ábrázoltatik nagynak. A próféta látomásában úgy jelenik meg, mint aki ledönt egy hatalmas uralkodót, és mást állít a helyére. Ő úgy jelentetik ki, mint a mindenség Uralkodója, aki kész megalapítani örökkévaló országát — a Napok Vénje, az élő Isten, minden bölcsesség Forrása, a jelen Ura, a jövő Kijelentője. Olvassátok, és értsétek meg, milyen szegény, milyen erőtelen, milyen rövid életű, milyen tévelygő, milyen bűnös az ember, amikor lelkét hiábavalóságra emeli.”

A Szentlélek Ézsaiás által Istenre, az élő Istenre irányítja figyelmünket mint a figyelem legfőbb tárgyára — Istenre, amint Krisztusban kijelentetett. „Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk, és az uralom az ő vállán lesz; és így nevezik nevét: Csodálatos, Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme” [Ézsaiás 9:6].

„A világosságot, amelyet Dániel közvetlenül Istentől kapott, kiváltképpen e végső napokra adta. Azok a látomások, amelyeket az Ulai és a Hiddekel partján, Sineár nagy folyóinál látott, most teljesedésük folyamatában vannak, és mindazok az események, amelyeket megjövendölt, hamarosan be fognak következni.” Manuscript Releases, 16. kötet, 333–334.

A Szentlélek „úgy formálta a dolgokat” Dániel utolsó látomásának próféciaja „és eseményei” adásában, hogy az első fejezet (tíz) Isten népének az utolsó napokban szerzett tapasztalatát ábrázolja, miként az utolsó fejezet (tizenkettő) is. Annak a három fejezetnek a kialakítása, amelyek a Hiddekel folyó melletti világosságot alkotják, s amely „különösen ezekre az utolsó napokra adatott”, arra szolgált, hogy hordozza az „igazság” háromlépcsős meghatározását. Abban, hogy az

első megegyezik az utolsóval, a középső pedig a lázadást képviseli, nemcsak az „igazság” héber szavának szerkezetét látjuk, amely a héber ábécé első, tizenharmadik és utolsó betűjéből áll, hanem az Alfa és az Ómega aláírását is szemléljük.

Dániel tizedik fejezete azonosítja azt a száznegyvennégyezeret, akik megértik mind a huszonöt százhusz évre vonatkozó „chazon” látomást, mind a kétezer-háromszáz évre vonatkozó „mareh” látomást. Nemcsak e két látomást értik meg, hanem birtokában vannak a hit általi megigazulás ama tapasztalatának is, amelyet „a megjelenés” nőnemű és okozati értelmű „marah” látomása hoz létre.

„Az elme és a lélek számára éppúgy, mint a test számára, Isten törvénye az, hogy az erőfeszítés által nyerhető erő. A fejlődést a gyakorlás munkálja. E törvénnyel összhangban Isten az Ő Igéjében biztosította a szellemi és lelki fejlődés eszközeit.

„A Biblia mindazon alapelveket tartalmazza, amelyek megértésére az embernek szüksége van ahhoz, hogy alkalmassá váljék akár erre az életre, akár az eljövendő életre. És ezeket az alapelveket mindenki megértheti. Senki, akiben van készség tanításának megbecsülésére, nem olvashat el a Bibliából akár egyetlen szakaszt sem anélkül, hogy abból valamilyen hasznos gondolatot ne nyerje. A Biblia legértékesebb tanítása azonban nem alkalomszerű vagy összefüggéstelen tanulmányozás útján nyerhető el. Igazságának nagy rendszere nincs úgy elénk tárva, hogy azt a siető vagy felületes olvasó felismerhesse. Kincseinek sokasága mélyen a felszín alatt rejlik, és csak szorgalmas kutatással és állhatatos erőfeszítéssel szerezhető meg. Azokat az igazságokat, amelyek az egységes nagy egészet alkotják, fel kell kutatni és össze kell gyűjteni, „itt egy kevés, ott egy kevés”. Ézsaiás 28:10.”

„Ha ily módon kutatjuk fel és gyűjtjük egybe őket, úgy fogjuk találni, hogy tökéletesen illenek egymáshoz. Mindegyik evangélium kiegészíti a többi, minden prófécia egy másiknak magyarázata, minden igazság valamely más igazság kibontakozása. A zsidó rendtartás előképeit az evangélium teszi világossá. Isten igéjében minden alapelvnek megvan a maga helye, minden ténynek a maga jelentősége. És a teljes szerkezet, mind tervében, mind kivitelében, bizonyosságot tesz Szerzőjéről. Ilyen szerkezetet a Végtelenén kívül semmiféle értelem nem gondolhatott el és nem alkothatott meg.”

A különböző részek kutatása és egymáshoz való viszonyuk tanulmányozása során az emberi elme legmagasabb képességei fokozott működésre készítetnek. Senki sem foglalkozhat ilyen tanulmányozással anélkül, hogy szellemi ereje ne fejlődne.

„A Bibliatanulmányozás szellemi értéke nem csupán az igazság felkutatásában és összegyűjtésében rejlik. Abban az erőfeszítésben is rejlik, amely a bemutatott témák megragadásához szükséges. Az az elme, amelyet csak közönséges dolgok foglalkoztatnak, eltörpül és elgyengül. Ha soha nem készítetik arra, hogy magasztos és messzire ható igazságokat értsen meg, idővel elveszíti növekedésének képességét. E fajta elfajulás elleni védelemként és a fejlődés serkentőjeként semmi sem ér fel Isten Igéjének tanulmányozásával. Az értelmi nevelés eszközeként a Biblia hatékonyabb bármely más könyvnél, vagy akár az összes többi könyvnél együttevve. Témáinak nagysága, kijelentéseinek méltóságteljes egyszerűsége, képi világának szépsége úgy eleveníti meg és emeli fel a gondolatokat, mint

semmi más. Semmiféle más tanulmány nem adhat olyan szellemi erőt, mint az a törekvés, hogy megragadjuk a kinyilatkoztatás lenyűgöző igazságait. Az az elme, amely ily módon kapcsolatba kerül a Végtelen gondolataival, szükségképpen kitágul és megerősödik.”

„És még ennél is nagyobb a Biblia ereje a lelki természet fejlődésében. Az ember, aki az Istennel való közösségre teremtett, csak ebben a közösségben találhatja meg valódi életét és fejlődését. Mivel arra teremtett, hogy Istenben találja meg legfőbb örömét, semmi másban nem találhatja meg azt, ami lecsendesítheti a szív vágyódását, ami kielégítheti a lélek éhségét és szomjúságát. Aki őszinte és tanulékony lelkülettel tanulmányozza Isten ígétjét, és annak igazságait törekszik megérteni, kapcsolatba jut annak Szerzőjével; és fejlődésének lehetőségeit illetően — ha csak ő maga másként nem választja — nincs határ.”

„A Biblia stílusának és tárgyköreinek széles skálájában minden értelem számára tartogat valami érdekeset, és minden szívhez szól. Lapjain megtalálható a legősibb történelem; az élethez a leghívebb életrajz; a kormányzás alapelvei az állam irányítására, a háztartás rendjének szabályozására — olyan alapelvek, amelyekhez az emberi bölcsesség soha fel nem ért. A legmélyebb bölcséletet, a legédesebb és legfenségesebb költészetet, a legszenvedélyesebbet és a legmegrendítőbbet foglalja magában. Még ily módon szemlélve is felmérhetetlenül értékesebbek a Biblia írásai bármely emberi szerző műveinél; ám végtelenül tágabb körűek, végtelenül nagyobb értékűek, ha a nagy központi gondolathoz való viszonyukban tekintjük őket. E gondolat világosságában szemlélve minden téma új jelentőséget nyer. A legegyszerűbben megfogalmazott igazságokban is olyan alapelvek rejlenek, amelyek oly magasztosak, mint az ég, és átfogják az örökkévalóságot.”

„A Biblia központi témája, az a téma, amely köré az egész könyv minden más témája csoportosul, a megváltás terve: Isten képmásának helyreállítása az emberi lélekben. A reménységnek attól az első sejtetésétől fogva, amely az Édenben kimondott ítéletben hangozott el, egészen a Jelenések könyvének ama utolsó dicsőséges ígéretéig: „és meglátják az ő orcáját; és az ő neve homlokukon lesz” (Jelenések 22:4), a Biblia minden könyvének és minden szakaszának lényege e csodálatos téma kibontakozása: az ember felemelése; Isten hatalma, „aki a diadalmat adja nekünk a mi Urunk Jézus Krisztus által.” 1 Korinthus 15:57.” Education, 123–125.

Az imént idézett szakasz megállapítja, hogy a Biblia, az irodalom bármely szempontja felől vizsgálva, messze felülmúl minden emberi alkotást. White testvérnő kijelentette: „Lapjain található a legősibb történelem; az élethez a leghűbb életrajz; az állam irányítására és a háztartás szabályozására vonatkozó kormányzati elvek — olyan elvek, amelyekhez foghatót az emberi bölcsesség soha nem alkotott. Magában foglalja a legmélyebb filozófiát, a legédesebb és legfenségesebb költészetet, a legszenvedélyesebbet és a legmegrendítőbbet”, továbbá hogy „ilyen felépítést egyetlen értelem sem foganhatott és alkothatott meg a Végtelenén kívül.”

Az emberiség minden elismert szabályrendszerét, amely az irodalom szerkezetét meghatározó szabályokat azonosítja, felülmúlja a Biblia. Az emberi tudományok egyetemeken bemutatott elvek, amelyek különbséget tesznek az átlagos vagy alacsonyabb rendű irodalom és az emberi irodalom remekművei között, szintén mind felülmúlnak a Biblia által. Ezt szem előtt tartva érdemes

felismernünk, hogy az egész Biblia prófétai bizonyágtételének tetőpontját, nagy végkifejletét Dániel utolsó látomása jeleníti meg. Ez a prófétai bizonyágtétel záróköve, és az emberi irodalomban nincs olyan tetőpont, amely csak megközelítené Dániel könyve tizenegyedik fejezetének bizonyágtételét, az első verstől kezdve egészen a tizenkettedik fejezet negyedik verséig.

A Jelenések könyvében a Biblia valamennyi könyve találkozik és végződik, és a Jelenésekben ugyanazok a prófétai vonalak kerülnek ismét elő, mint Dániel könyvében, ám egymáshoz való viszonyukban Dániel könyve az első említés, a Jelenések pedig az utolsó. Minden benne van az első említésben, és minden benne van Dániel könyvében, és a könyv tetőpontja a Hiddekel folyó mellett adott látomás. Az e látomásban ábrázolt események tetőpontja a negyvenedik versben kezdődik, és addig tart, míg a könyv lepecsételtetik a tizenkettedik fejezet negyedik versében. Ezek a versek jelentik minden, a régiek szent emberei által valaha kimondott vagy feljegyzett prófétai igazság nagy fináléját, beleértve White testvérnőt is.

Ami a tizenegyedik fejezetben e következtetéshez vezet, azok a fejezeten belüli történeti események, amelyek tanúbizonyságul szolgálnak a tizenegyedik fejezet utolsó hat versének helyes megértéséhez, ahol a sárkány, a fenevad és a hamis próféta hármas ellensége immár a világot az emberi kegyelemidő lezárulásához vezeti. White testvérnő ezt a belső alapelvet közvetlenül azonosítja.

„Nincs vesztegetni való időnk. Nyugtalan idők állnak előttünk. A világot a háború szelleme kavarta fel. Hamarosan bekövetkeznek a próféciaokban megjöendőlt nyomorúságos események. A Dániel könyve tizenegyedik fejezetében található prófécia csaknem teljesen beteljesedett. E prófécia beteljesedése során lezajlott történelem nagy része meg fog ismétlődni. A harmincadik vers egy olyan hatalomról szól, amely „megbúsulván, visszatér, és bosszúsággal lesz a szent szövetség ellen; és ekképpen cselekszik; visszatér, és egyetért azokkal, akik elhagyják a szent szövetséget. És seregek állanak mellé, és megfertőztetik az erősség szenthelyét, és megszüntetik a mindennapi áldozatot, és felállítják a pusztító utálatosságot. És akik gonoszul cselekesznek a szövetség ellen, azokat hízeltetésekkel megrontja; de az ő Istenüket ismerő nép felbátorodik és cselekszik. És a nép értelmesei sokakat oktatnak; de elhullanak fegyver és láng által, fogság és ragadomány miatt sok ideig. És miközben elhullanak, kevés segítséggel megsegíttetnek; de sokan csatlakoznak hozzájuk színlelésből. És az értelmeseik közül is némelyek elhullanak, hogy megpróbáltassanak, megtisztíttassanak és megfehéříttessenek a vég idejéig; mert ez még a kijelölt időre van. És a király a maga tetszése szerint cselekszik, felfuvalkodik, és felmagasztalja magát minden isten fölé, és csodálatos dolgokat szól az istenek Istene ellen, és szerencsés lesz, míg a harag teljessé nem lesz; mert aminek meg kell történnie, meg fog történni.” Dániel 11:30–36.

„Az e szavakban leírtakhoz hasonló jelenetek fognak bekövetkezni. Bizonyítékát látjuk annak, hogy Sátán gyorsan hatalmába keríti azoknak az embereknek az elméjét, akikben nincs meg az istenfélelem. Olvassa és értse meg mindenki e könyv próféciait, mert most lépünk be a megjöendőlt nyomorúság idejébe.”

„És abban az időben felkél Mihály, ama nagy fejedelem, aki a te néped fiaiért áll; és nyomorúságos idő következik, amilyen még nem volt, mióta nép van, mind ez ideig; de abban az időben megszabadul a te néped, mindenki, aki beírva találta a könyvben. És sokan azok közül, akik alusznak a föld porában, felserkennek, némelyek örök életre, némelyek gyalázatra és örök utálatra. És az értelmesek fénylenek, mint az égnek fényessége; és akik sokakat az igazságra visznek, miként a csillagok örökkön örökké. Te pedig, Dániel, zárd be e szavakat, és pecsételd le a könyvet a vég idejéig: sokan járnak majd ide-oda, és megsokasodik az ismeret.”
Dániel 12:1–4. Kéziratkiadások, 13. szám, 394.

Ebben a szakaszban White testvér először Dániel könyve tizenegyedik fejezetére utal, majd megjelöli azt az elvet, „hogya a történelemnek nagy része, amely e prófécia beteljesedéseként már lezajlott, meg fog ismétlődni.” Ezután közvetlenül idézi a harmincadik verstől a harminchatodik versig terjedő részt, majd hozzáfűzi azt a kijelentést, hogy „az e szavakban leírtakhoz hasonló jelenetek fognak bekövetkezni.” Miután megjelölte a harmincadik verstől a harminchatodik versig terjedő szakaszt, és kijelentette, hogy az e versekhez hasonló jelenetek fognak bekövetkezni, ezután megjelöli a kegyelmi idő lezárulását, amikor Mihály feláll a tizenkettedik fejezet első versében. Ezzel e hét verset elkülöníti, és abba a történelmi szakaszba helyezi őket, amely közvetlenül megelőzi Mihály felállását.

Nem egy alkalommal foglalkoztunk már a harmincadiktól a harminchatodikig terjedő versek történetével, valamint azzal, miként állnak párhuzamban Dániel tizenegyedik fejezetének negyvenedikétől negyvenötödikig terjedő verseivel; most pedig hozzákezdünk annak vizsgálatához, hogy a tizenegyedik fejezet prófétai történelmének mely további időszakai ismétlődnek meg abban a végső hat versben. Mielőtt azonban ezt megtennénk, ismét rövid összefoglalását adjuk a harmincadiktól a harminchatodikig terjedő versek és a negyvenedikétől negyvenötödikig terjedő versek közötti párhuzamnak.

A harmincadik vers jelzi az átmenetet a pogány Rómából a pápai Rómába. Ezzel az átmeneti történelemmel számos prófétai szakasz foglalkozik, amelyek olyan időpontokat jelölnek meg, mint a 330., 508., 533. és 538. évek. A Biblia próféciájának negyedik királyságából az ötödik királyságba való átmenetben más prófétai jelzőpontok is vannak, de a harmincegyedik versben a pogány Róma a pápaságért áll elő, amint azt Klodvig képviseli a 496. évben. A versben kezdetben Klodvig által jelképezett pogány hatalmak 508-ra véghezviszik annak a munkáját, hogy eltávolítsanak minden pogány ellenállást (a mindennapit) a pápaság felemelkedésével szemben. Azoknak az időknek a hadviselése pusztítást hoz Róma városára e történelem során, amit az „erősség szentélye” jelképez, és 538-ra a pogány hatalmak a pápaságot a föld trónjára helyezik, s azután az Orléans-i Zsinaton vasárnaptörvényt hoz.

A harminckettediktől a harminchatodikig terjedő versek azonosítják azt a gyilkos hadviselést, amelyet a pápaság Isten hűségesei ellen folytatott a sötét középkor ezerkétszázhatvan éve alatt. Végül a pápaság a harminchatodik versben jut el végéhez. A negyvenedik versben Reagan titkos szövetséget kötött az antikrisztussal, jelezve, hogy a protestantizmus ellenállása eltávolított, amint azt az 508-as év szemlélteti. Reagan pénzügyi és katonai erejének odaszánását azok a „fegyveres erők” előképezték, amelyek 496-ban a pápaság mellé álltak. A pogány Róma

erősségének szentélye — amelyet Róma városa jelképez — elpusztításának előképe az Egyesült Államok Alkotmányának megsemmisítése a hamarosan bekövetkező vasárnapi törvény idején, mert az Alkotmány az Egyesült Államok erősségének szentélye. A vasárnapi törvény idején a pápaság ismét a föld trónjára helyeztetik, amint azt az 538-as év szemlélteti.

Ekkor veszi kezdetét az Isten hűségesei ellen indított, gyilkos pápai üldözés végső időszaka, amint az a sötét középkorban történt 538-tól 1798-ig. Ez az emberi kegyelemidő lezárulásához vezet, amikor Mihály feláll, amint azt 1798 jelképezi, amikor a pápaság, amely ezerkétszázhatvan éven át virágzott, elszenvedte a halálos seb miatti felháborodást.

Ezt a tanulmányt a következő cikkben folytatjuk.

„Egy alkalommal, amikor New York városában voltam, az éjszakai órákban arra hívtam el, hogy szemléljem, amint az épületek emeletről emeletre emelkednek az ég felé. Ezekről az épületekről szavatolták, hogy tűzállók, és azért emelték őket, hogy tulajdonosaikat és építőiket dicsőítsék. Egyre magasabbra és még magasabbra emelkedtek ezek az épületek, és bennük a legköltségesebb anyagokat használták fel. Azok, akiké ezek az épületek voltak, nem kérdezték maguktól: »Miként dicsőíthetnék a leginkább Istent?« Az Úr nem volt gondolataikban.”

„Azt gondoltam: »Ó, bárcsak azok, akik ily módon fektetik be javaikat, úgy láthatnák eljárásukat, amint Isten látja azt! Fenséges épületeket halmoznak fel, de mily balga a világegyetem Uralkodója szemében tervezésük és mesterkedésük. Nem tanulmányozzák szívük és értelmük minden erejével, miként dicsőíthetnék Istent. Szem elől tévesztették ezt, az ember első kötelességét.«”

„Amint e magas épületek emelkedtek, tulajdonosaik becsvágyó göggel örvendeztek annak, hogy pénzük van önmaguk kényeztetésére és szomszédaik irigységének felkeltésére. Az így befektetett pénz nagy részét kizsákmányolás útján, a szegények sanyargatásával szerezték. Elfelejtették, hogy a mennyben minden üzleti ügyletnek számadása megőriztetik; minden igazságtalan alku, minden csalárd cselekedet fel van ott jegyezve. Elközelget az idő, amikor csalárdságukban és arcátlanságukban az emberek olyan pontra jutnak, amelyet az Úr nem enged meg nekik átlépni, és meg fogják tanulni, hogy Jehova hosszútűrésének is van határa.”

„A következő jelenet, amely elem tárult, tűzriadó volt. Az emberek a magas és állítólag tűzálló épületekre tekintettek, és ezt mondták: »Teljes biztonságban vannak.« Ám ezek az épületek úgy emésztettek meg, mintha szurokból lettek volna. A tűzoltófecskenők semmit sem tehettek a pusztulás megfékezésére. A tűzoltók képtelenek voltak működtetni a fecskendőket.”

„Arra kaptam utasítást, hogy amikor eljön az Úr ideje, ha a gögös, becsvágyó emberek szívében nem ment végbe változás, az emberek azt fogják tapasztalni, hogy az a kéz, amely erős volt a megmentésre, erős lesz a pusztításra is. Semmiféle földi hatalom nem tarthatja vissza Isten kezét. Semmiféle anyagot nem lehet épületek emelésénél felhasználni, amely megőrizné azokat a pusztulástól, amikor eljön az Isten által rendelt idő, hogy megtorlást küldjön az emberekre törvényének semmibevétele és önző becsvágya miatt.”

„Nincsenek sokan, még a nevelők és államférfiak között sem, akik megértenék azokat az okokat, amelyek a társadalom jelenlegi állapotának mélyén rejlenek. Akik a kormányzás

gyeplőjét tartják, nem képesek megoldani az erkölcsi romlottság, a szegénység, a nyomor és a növekvő bűnözés problémáját. Hiába küzdenek azért, hogy az üzleti élet működését biztosabb alapokra helyezték. Ha az emberek nagyobb figyelmet fordítanak Isten Igéjének tanítására, megtalálnák a megoldását azoknak a problémáknak, amelyek zavarba ejtik őket.”

„A Szentírás feltárja a világ állapotát közvetlenül Krisztus második eljövetele előtt. Azokról az emberekről, akik rablás és zsarolás által halmoznak fel nagy gazdagságot, meg van írva: »Kincset gyűjtöttetek az utolsó napokra. Íme, a ti földeiteket learató munkások bére, amelyet csalárdsággal visszatartottatok, kiált; és az aratók kiáltása eljutott a Seregek Urának fülébe. Dőzsöltetek a földön és tobzódtatok; szíveteket hizlaltátok, mint a levágás napján. Elítéltétek és megöltétek az igazat; ő pedig nem áll ellen nektek.« Jakab 5:3–6.”

„De ki olvassa a gyorsan beteljesedő idők jelei által adott figyelmeztetéseket? Milyen benyomást gyakorolnak ezek a világ fiaira? Miféle változás látható magatartásukban? Nem nagyobb, mint amilyen a Nőé korabeli világ lakóinak magatartásában volt látható. A földi ügyletek és gyönyörök rabjaiként az özönvíz előtti emberek „semmit sem vettek észre, mígnem eljött a vízözön, és mindnyájukat elsodorta”. Máté 24:39. Mennyből küldött figyelmeztetéseket kaptak, de nem voltak hajlandók hallgatni rájuk. És ma a világ, Isten figyelmeztető szava iránt teljesen közömbösen, az örök pusztulás felé siet.”

„A világot a háború szelleme nyugtalanságban tartja. Dániel könyve tizenegyedik fejezetének próféciaja csaknem teljesen beteljesedett. Hamarosan bekövetkeznek azok a nyomorúságos események, amelyekről a prófécia szól.” Testimonies, 9. kötet, 12–14.